

บันทึก

เรื่อง ขอให้พิจารณาพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๙๔
(กรณีการจ่ายบำเหน็จตกทอดให้แก่ผู้อุปการะหรือผู้อยู่ในอุปการะของ
เรือโท ประโยชน์ ปุจฉาการ ตามมาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๘)

ตามที่เลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยหนังสือที่ สร.๐๒๐๓/๒๒๗๕๖ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๘ ความว่ากระทรวงกลาโหม รายงาน เรือโท ประโยชน์ ปุจฉาการ สังกัดกรมนาวิกโยธินได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๐๘ ผู้ตายไม่มีบุตรหรือภริยาที่ชอบด้วยกฎหมาย ส่วนบิดามารดาของผู้ตายได้ถึงแก่กรรมไป ก่อนแล้ว คงเหลือแต่นางยินดี หิตศักดิ์ ซึ่งเป็นภริยาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต่อมานางยินดี หิต ศักดิ์ ได้ถึงแก่กรรมเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๐๘ อีก นางวรรณ หิรัญเลขา บุตรของนางยินดี หิตศักดิ์ ซึ่งเกิดกับสามีเดิมของนางยินดี หิตศักดิ์ ได้ยื่นเรื่องราวขอรับบำเหน็จตกทอดแทนนาง ยินดี หิตศักดิ์ โดยมีหลักฐานจากการสอบสวนของอำเภอท้องที่แสดงว่านางยินดี หิตศักดิ์ เป็นผู้ อยู่ในอุปการะของผู้ตาย นอกจากนั้นยังมี นายสำราญ ปุจฉาการ ได้ยื่นหนังสือขอรับบำเหน็จตกทอดรายนี้ด้วย โดยมีหลักฐานจากการสอบสวนของอำเภอท้องที่เช่นเดียวกันแสดงว่าเป็นพี่ชาย ร่วมสายโลหิตของผู้ตายและเป็นผู้อุปการะผู้ตายตลอดมา กระทรวงกลาโหมพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อความเป็นธรรมควรจ่ายบำเหน็จตกทอดรายนี้ให้ทั้งผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะคนละส่วน เท่าๆ กัน แต่กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลังไม่เห็นพ้องด้วย โดยเห็นว่าเจตนารมณ์ของมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๙๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๙๙ มุ่งหมายให้จ่ายบำเหน็จตกทอดให้แก่ผู้อุปการะหรือผู้อยู่ในอุปการะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น การที่กระทรวงกลาโหมขอให้จ่าย แก่ทั้งสองฝ่ายนั้นไม่ชอบ ไม่อาจดำเนินการให้ได้ ซึ่งในปัญหาข้อนี้กระทรวงกลาโหม (กรมพระ ธรรมานุญ) เห็นว่า เป็นปัญหาข้อกฎหมาย จึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ ความเห็นต่อไป นั้น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) ได้ พิจารณาเรื่องนี้โดยมีผู้แทนกระทรวงกลาโหมและผู้แทนกระทรวงการคลังร่วมชี้แจงข้อเท็จจริง ด้วยแล้ว เห็นว่า ตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏในเรื่องนี้ คงมีปัญหาลักษณะที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา จะพิจารณาให้ความเห็นแต่เพียงว่า ในกรณีที่ผู้ตายมีทั้งผู้อุปการะและผู้อยู่ในอุปการะใน ขณะเดียวกัน บุคคลทั้งสองฝ่ายเช่นนี้จะมิมีสิทธิได้รับบำเหน็จตกทอดด้วยกันตามมาตรา ๔๘^๑

^๑ มาตรา ๔๘ ข้าราชการผู้ใดตายในระหว่างรับราชการอยู่ หรือทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดตาย ถ้าความตายนั้นมิได้เกิดขึ้นเนื่องจากการประพฤติด้อย่างร้ายแรงของตนเอง ก็ให้จ่ายเงินเป็นบำเหน็จตกทอด เป็นจำนวนตามเกณฑ์คำนวณในมาตรา ๓๒ (๑) ให้แก่บุคคลที่ตั้งบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๔ และให้จ่ายตามส่วน

แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๐๒ ประกอบด้วยมาตรา ๔๔^๒ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๔๙๙ หรือไม่งั้น ส่วนข้อที่ว่า นางยินดี หิตศักดิ์ จะเป็นผู้อยู่ในความอุปการะผู้ตาย หรือนายสำราญ ปุจฉาการ จะเป็นผูอุปการะผู้ตายหรือไม่ รวมทั้งนางวรรณ หิรัญเลขา จะมีสิทธิยื่นเรื่องราวขอรับบำเหน็จตกทอดแทนนางยินดี หิตศักดิ์ หรือไม่นั้น ไม่เป็นประเด็นที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะต้องวินิจฉัย

เมื่อได้พิจารณาความในวรรคสามของมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๔๙๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๔๙๙ ที่บัญญัติว่า “ถ้าไม่มีทายาทผู้มีสิทธิได้บำนาญพิเศษดังกล่าวทั้ง ๓ อนุมาตรา ก็ให้บุคคลซึ่งเจ้ากระทรวงพิจารณาเห็นว่า มีหลักฐานแสดงได้ว่า เป็นผูอุปการะผู้ตายอยู่ หรือเป็นผู้อยู่ในความอุปการะของผู้ตาย เป็นผู้รับบำนาญพิเศษตามส่วนที่เจ้ากระทรวงจะได้กำหนดให้” แล้ว จะเห็นว่า ความดังกล่าวย่อมหมายความว่า ผูอุปการะผู้ตายอยู่ก็ดี หรือผู้อยู่ในความอุปการะของผู้ตายก็ดี ต่างก็เป็นผู้อยู่ในชั้นและลำดับเดียวกันในการที่จะได้รับบำนาญพิเศษ และข้อความในส่วนที่บัญญัติให้บุคคลดังกล่าวเป็นผู้รับบำนาญพิเศษตามส่วนที่เจ้ากระทรวงจะได้กำหนดให้ ก็หาบังคับจำกัดว่าเจ้ากระทรวงจำต้องให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแต่ฝ่ายเดียวเท่านั้นเป็นผู้ได้รับบำนาญพิเศษแต่ประการใดไม่ อีกทั้งไม่มีบทบัญญัติอื่นใดที่แสดงว่าจะให้มีการตัดสินสิทธิระหว่างกันได้ ฉะนั้น ผูอุปการะผู้ตายและผู้อยู่ในความอุปการะของผู้ตายจึงอยู่ในฐานะที่จะได้รับส่วนแบ่งบำนาญพิเศษหรือบำเหน็จตกทอดในขณะเดียวกันได้โดยเจ้ากระทรวงอาจจะกำหนดให้ได้รับส่วนเท่ากันหรือต่างกันก็ได้ ตามแต่จะพิจารณาเห็นสมควรแก่พฤติการณ์

(ลงชื่อ) ส. โทตระกิตย์

ที่กำหนดในมาตรานั้น แต่บุตรซึ่งมีอายุครบยี่สิบปีบริบูรณ์แล้วในวันที่ข้าราชการผู้นั้นตาย ไม่มีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จตกทอด เว้นแต่กำลังศึกษาในชั้นเตรียมอุดมศึกษาหรือชั้นอุดมศึกษา หรือชั้นการศึกษาที่ทางราชการรับรองให้เทียบเท่า และยังมีอายุไม่เกินยี่สิบหกปีบริบูรณ์ หรือเว้นแต่เป็นบุคคลที่พิการถึงทุพพลภาพ

^๒ มาตรา ๔๔ บำนาญพิเศษที่บัญญัติในลักษณะนี้ ให้จ่ายแก่ทายาทผู้มีสิทธิตามเกณฑ์ดังนี้

(๑) บุตร ให้ได้รับสองส่วน แต่ถ้าผู้ตายมีบุตรตั้งแต่สามคนขึ้นไป ให้ได้รับสามส่วน

(๒) สามเษหรือภริยา ให้ได้รับหนึ่งส่วน

(๓) บิดามารดา หรือบิดา หรือมารดา ที่มีชีวิตอยู่ ให้ได้รับหนึ่งส่วน

ถ้าผู้ตายไม่มีทายาทผู้มีสิทธิได้รับบำนาญพิเศษในอนุมาตราใดดังกล่าวหรือทายาทนั้นได้ตายไปก่อน ก็ให้แบ่งบำนาญพิเศษนั้นระหว่างทายาทผู้มีสิทธิตามส่วนในอนุมาตราที่มีทายาทผู้มีสิทธิได้บำนาญพิเศษ

ถ้าไม่มีทายาทผู้มีสิทธิได้บำนาญพิเศษดังกล่าวทั้ง ๓ อนุมาตรา ก็ให้บุคคลซึ่งเจ้ากระทรวงพิจารณาเห็นว่า มีหลักฐานแสดงได้ว่าเป็นผูอุปการะผู้ตายอยู่ หรือเป็นผู้อยู่ในความอุปการะของผู้ตาย เป็นผู้รับบำนาญพิเศษตามส่วนที่เจ้ากระทรวงจะได้กำหนดให้

ถ้าบุคคลผู้ได้รับบำนาญพิเศษอยู่ตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ตายลง หรือหมดสิทธิไปก็ให้ส่วนที่ผู้นั้นได้รับอยู่เป็นอันยุติลงเพียงนั้น

(นายสมภพ โหตระกิตย์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มกราคม ๒๕๑๙